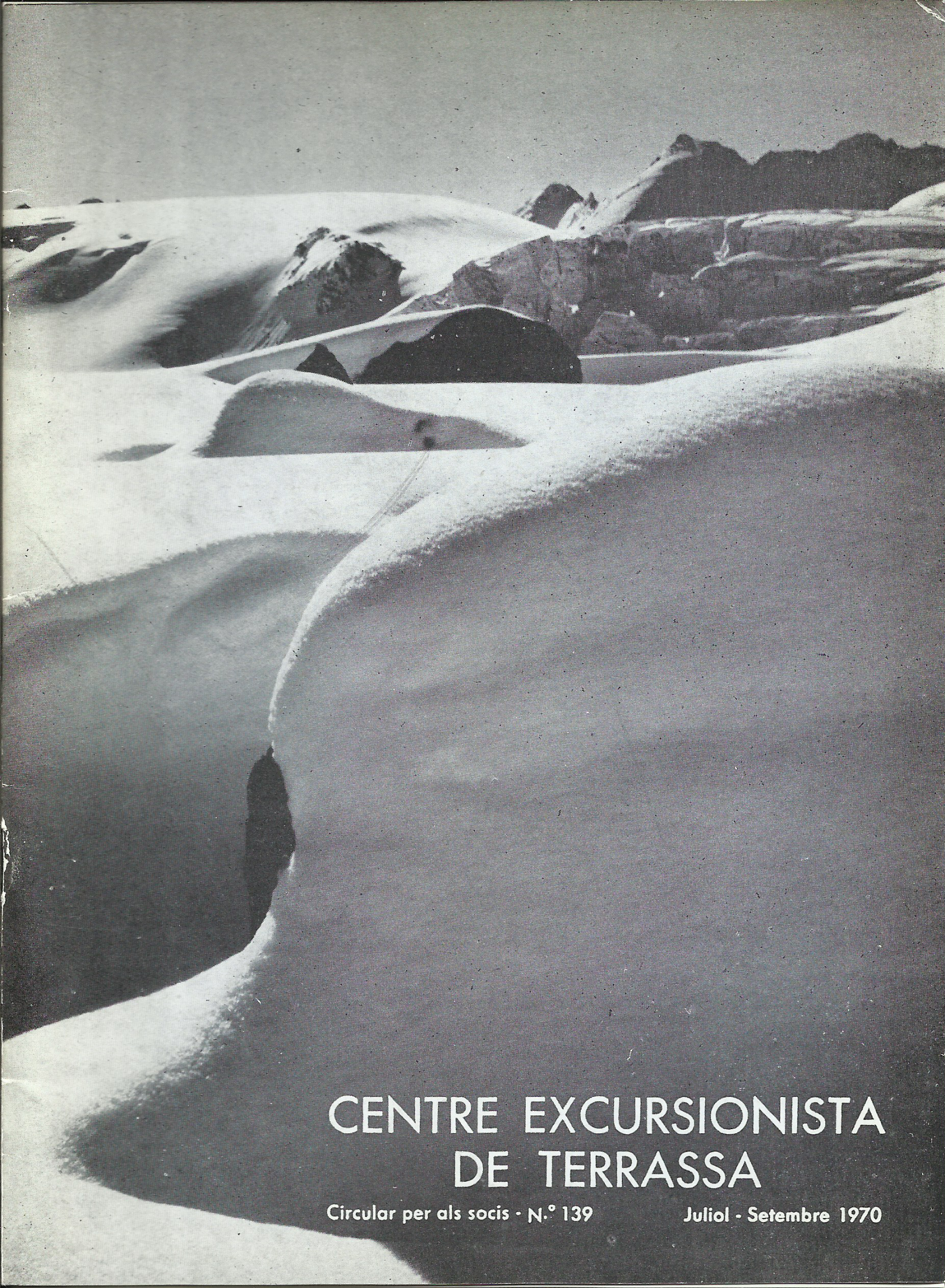




CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

Circular per als socis · N.º 139

Juliol · Setembre 1970

Sumari:

DE QUAN LA PREMSA PARLA DE NOSALTRES.

ELS PRIMERS MIL ANYS D'UNA CIUTAT: ÈGARA (XV), per Ramir Masdén i Castellet.

LES MEVES SALENQUES, per Jaume Fabrés i Amorós.

III CAMPAMENT NACIONAL D'ESPELEOLOGIA, per la Secció d'Investigacions Subterrànies.

EL PRIMER CURSET D'EXCURSIONISME, per Manuel Planchat Bellés.

RESULTATS DEL PRIMER CURSET D'EXCURSIONISME DESTINAT ALS ESCOLARS DE 14 A 16 ANYS.

II CURS D'EXCURSIONISME, pel Cos de Monitors.

LA FALCONERA (VIA ESTENALLES), per S. Mesalles.

CRÒNICA: Festa Major. Actes. XXII Campament d'Alta Muntanya a Bujaruelo.

BIBLIOTECA: Llibres entrats i comentaris.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA: XXXV Saló de Fotografia; XV de Muntanya; Sisena Edició Nacional. VIII Concurs Social de Diapositives de color, sobre temes de Vacances.

EXCURSIONS REALITZADES.

GRAVAT (interior): Turó «La Falconera» (Via Estenalles).

PORTADA:

"FANTASIA HIVERNAL"

PRIMER PREMI DE MUNTANYA 1970, DEL XXXV SALÓ DE FOTOGRAFIA,
XV DE MUNTANYA, VI EDICIÓ NACIONAL

AUTOR: JAUME FABRÉS I AMORÓS

Adherit a la
F. C. M.
i
F. C. E.

Circular per als socis n.º 139
JULIOL-SETEMBRE DEL 1970

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA



De quan la premsa parla de nosaltres

Quan la premsa periòdica no especialitzada parla de la nostra afició i dedicació als esports de muntanya, s'hi refereix molt sovint amb els següents termes:

"TRES ALPINISTES JAPONESOS DESAPAREGUTS EN EL CERVÍ". "NOVES VÍCTIMES DE LA MUNTANYA A FRANÇA". "HAN ESTAT RESCATATS ELS DOS CADÀVERS DE L'EXPE-DICIÓ AL MONT GLENCOE (ESCÒCIA)". "JOVE ALEMANY GREUMENT FERIT I RESCATAT PER UN HELICÒPTER EN EL MASSÍS CADINI DI MISURINA (ITÀLIA)". "UN ALTRE AC-CIDENT MORTAL EN EL TESSIN, EN EL MASSÍS DEL LUCA-MAGNE".

Aquestes cinc notícies venien en un sol dia i correlativament en la mateixa columna, a finals del passat mes d'agost, en un pe-riòdic barceloní. En llegir-les, creiem haver confós el full que està-vem llegint amb un de prou conegut de notícies sensacionalistes, de crims i malifetes. Aleshores és quan ens preguntàvem si la premsa normal i corrent, estava prou informada del que els excursionistes realment fem. La resposta, creiem que sincerament és no. I segu-rament que aquesta falta de notícies en els periòdics, no és per

culpa d'ells, ans al contrari, és nostra. No donem notícies a la premsa, les bones volem dir. Perquè les dolentes que abans comentàvem, ja hi arriben soles a les redaccions, per mitjà de les agències informatives.

Serà que no sabem explotar aquest filó de la propaganda, que avui ja sabem prou, que algunes notícies, resulten tan pesades i reiteratives?

Cal fer però, uns descàrrecs en aquest aspecte. El periòdic local "TERRASSA INFORMACIÓ" ens acull sempre a les seves planes amb totes les notícies i avisos que li facilitem i també amb articles. També l'emissora de ràdio local, parla sovint de les nostres coses: notícies, intervius i avisos.

I fora de la ciutat, en el "CORREU CATALÀ", de Barcelona, tenim un bon amic excursionista, en Josep M.^a Sanllehy, que en una secció fixa que titula "A TRENC D'ALBA", cada fi de setmana, parla del món excursionista del Vallès. Aquests són els portantveus a la premsa i ràdio de les nostres activitats i inquietuds muntanyenques i culturals. Volem ara públicament agrair a tots, la seva valuosa ajuda informativa que ens faciliten. Serà encara insuficient l'expansió de la nostra propaganda?

No sabem què dir. Però davant de les cinc luctuoses notícies aparegudes el proppassat agost, a la secció d'esports d'un important rotatiu barceloní, sota el títol genèric de MUNTANYISME, creiem francament que la nostra propaganda positiva és nul·la i que caldrà fer alguna cosa més per contrarestar aquesta sensació de que el nostre esport, sembla ser un esport maleït.

Els primers mil anys d'una ciutat: Ègara

(De l'any 300 a. de C. al 700 d. de C.;
períodes ibèric, romà i visigòtic)

XV

LES PINTURES MURALS DEL BAPTISTERI

El tema iconogràfic pintat a l'absida del Baptisteri, no ofereix tantes dificultats d'interpretació. Prop de la clau de volta, és visible un nimbe cruciforme, que també podria ser, una creu anicònica, i d'una forma vaga s'hi trasllueix el perfil d'una gran figura, que és sens dubte, la representació de Déu, i algunes restes imprecises de la glòria en forma d'ametlla.

A l'esquerra s'hi veu la figura d'un Sant, probablement sigui Sant Joan (prodromos), que duu el nimbe circular a doble traç. A l'altra cantó, hi devia figurar la Verge Maria, qual conjunt formaria una "Deisis". Més amunt s'hi representa una figura cap per avall, revestida d'una túnica que és un dels àngels que sostenen l'ametllat de la glòria.

Una franja de mangra, voreja i separa aquest motiu, del que està en la part inferior. Al centre del basament de la volta, hom distingeix, ben visibles, cinc

cercles. En el del mig, hi ha el monograma de Crist, en els altres quatre, és possible, que en lloc de mostrar les rodes del carro que diuen aparesqué en la visió d'Ezequiel, encerclaven cada un d'ells, les quatre figures simbòliques del Tetramorfos, o sigui Sant Mateu, en la figura d'un àngel; Sant Marc, en la del lleó; Sant Lluc, en la del brau; i Sant Joan representat per una àguila. A cada costat s'hi albiren sis personatges, amb el genoll dret reposant a terra en actitud reverent i en gran èxtasi. La mà esquerra toca el llavi on s'hi recolza el cap, tenint el braç dret en posició horitzontal i la mà completament estesa. Els cabells van pentinats endavant fins amagar el front i els de darrera la testa, són més llargs i cauen fins a la nuca, com era costum o moda en els segles Vè i VIè.

Un pentinat semblant, pot veure's en el mosaic funerari de Tarragona dedicat a Optimus.

Els personatges van calçats amb "soleas" o sandàlies. Les figures semblen nimbades, posades totes davant d'un cortinatge amb plecs, que deixa veure un fons amb arbres. Algunes cortines, —les extremes—, estan subjectades pel mig. Les de cada costat, van ornades amb peces quadrades o retalls d'un altre teixit o amb brodats. Són les "tabula" o "segmenta" si són quadrades o rectangulars, i se'ls diu "orbiculum" quan són rodones.

Aquesta era la moda d'aquell temps, com ho podem veure ben insistentment en les pintures al fresc, existents a Sant Joan i Sant Pau a Roma, i també, en els mosaics ravennesos, sobre tot, en el de Sant Apol·linar el Nou, on s'hi representa el Palau de Teodoric, ornat amb variats cortinatges, tots de la mateixa factura que els pintats en el nostre Baptisteri.

Els "orbicula" poden igualment trobar-se en el Pentateuc d'Ashburnam, del segle VIIè, manuscrit d'autor català i època visigoda, i en els mosaics de Centcelles (Tarragona).

Les vestidures, són totes de tipus romà; com és la túnica i el "pallium". Un dels personatges, començant per l'esquerra va vestit amb una túnica ornada de franges de porpra o

"clavi". Aquests adolescents personatges, tots barbamecs, que calcen "soleas", no representen pas els Apóstols, doncs anirien amb els peus nus, segons la recomanació de Crist: "No us procureu ni or ni argent, ni xavalla per a dur a la faixa, ni sarró per al camí, ni dues túniques, ni calçat, ni bastó". (Sant Mateu 10-9-10).

Un detall molt interessant, és el paviment de marqueteria, situat sota els peus dels vidents, i el fris inferior en rombs alternats, clars i foscos formant espiga. El primer motiu, sembla un camp de gavarrots circulars units per traços, és igual al representat en el manuscrit de Cassiodor de Durham.

Respecte als rombs alternats en forma d'espiga, és un motiu que es troba en el mosaic de l'arquivolta de Sant Apol·linar in Classe (Ravenna), edifici coetani de les pintures descrites.

LES PINTURES DEL RETAULE D'OBRA

(Església de Sant Pere)

Pel que es refereix a les pintures murals existents en aquest retaule d'obra, ja hem referit anteriorment, quines són les figures allà representades, i que es troben situades dins les sis

arquetes de que el retaule està compost. Els espais exteriors, són coberts per serafins, i els de dessota, per uns àngels amb les ales esteses. La composició inferior a manera de predella, és molt borrosa, i per consegüent, molt difícil d'interpretar, ja que mentre uns, creuen veure-hi l'escena de l'Ecce Homo, altres asseguren que és el pas del Mar Roig pel poble elegit.

Tant les figures, com el retaule, són indubtablement d'època posterior al període visigot, o sigui ben al contrari d'allò que alguns tractadistes, han afirmat més d'una vegada, al dir, que consideraven que aquestes eren les pintures més vetustes no sols, de les nostres esglésies sinó de tot Catalunya, quan en realitat són molt posteriors a les abans descrites, amb una diferència en contra, de més de quatre segles.

SOBRE LA POSSIBILITAT DE QUE L'ÀBSIDA CENTRAL DE SANT PERE, CONTINGUI PINTURES MURALS VISIGODES

Com molt bé se sap, l'àbsida de l'església de Sant Pere, presenta exteriorment una forma trilobulada, o sigui, que està constituïda per tres absis conjunts, i el seu estil és de clara influència bizantina, a l'igual

que el temple veí de Sant Miquel, que com ja hem dit, antigament, s'anomenava Baptisteri de Sant Joan.

Les parts arquitectòniques més vetustes dels actuals edificis sagrats santperencs, són, l'àbsida de Sant Pere, el Baptisteri de Sant Miquel o Sant Joan i l'àbsida de Santa Maria, i es pot tranquil·lament afirmar, que dites parts foren aixecades en una mateixa època, que fou, en ple domini visigot, i cronològicament en el temps que va de la meitat del segle VIè fins al final de l'expressada centúria.

Si ens desplacem a l'interior de l'església dedicada al primer bisbe de Roma, i ens situem cara al presbiteri o santuari, hom, s'adona, que dels tres lòbuls o exedres de que està compost el seu poliabsis, sols és possible veure la concavitat dels dos situats lateralment, ja que l'entrada de l'absis central es troba totalment cegada per un retaule d'obra, que conté les pintures que abans hem descrit.

Aquest enigmàtic retaule de maçoneria, pot deduir-se, va ésser construït en el segle Xè o potser en l'XIè i tal com hem dit, obtura l'espai de l'exedra central d'aquesta església, que en l'avior, havia estat consagrada al dual patronatge de Sant Pere i Sant Pau, temple que exercia,

dins el conjunt monumental de la Seu Episcopal d'Ègara, la necessària funció cementirial o funerària, i té una gran semblança amb el "Duomo Apostolorum" de la Catedral italiana d'Aquileja, amb l'aula lobulada de la villa romana de Las Mezquitillas (Sevilla), i amb la capella sepulcral dedicada a Sant Eufrasi de la Catedral de Parenzo (Porenc) Iugoslàvia.

En l'àrea del presbiteri del temple de Sant Pere, una petita part del seu sòl, encara està cobert per restes d'un mosaic original, obra musivària que mostra un dibuix força idèntic al de la referida Seu iugoslava, com molt parella és la seva cronologia, doncs s'estima que l'edifici situat junt al mar Adriàtic, fou aixecat a l'any 543, que és quan Eufrasi va ésser elegit prelat de la dita catedral balcànica, i la nostra edificació s'obrà dins la segona meitat del segle VIè.

Hem explicat, i potser repetit, alguns arguments, per tal d'arribar finalment al següent raonament: Si els absis dels tres edificis episcopals egarencs, són de la mateixa época, i dos d'ells, el de Santa Maria i Sant Miquel, mostren restes d'art pictòric que els exornen i enriqueixen, és força lògic suposar que el tercer (Sant Pere) també en contingui.

Ignorem si algú ha intentat

qualque vegada, introduir-se per l'escletxa que queda entre l'arc del finestral i el cim d'un massís contrafort que apuntala l'obra, amb la finalitat d'inspeccionar l'interior d'aquesta misteriosa i recòndita exedra. No cal dir, quant convenient és el fer-ho, i si aquest nostre supòsit, tingués venturosa confirmació, seria una joia més a afegir a les ja existents en el nostre extraordinari àmbit eclesial, i és possible, que com a conseqüència del forçat i llarg enclaustrament, a que han estat sotmeses les suposades pintures visigodes, aquestes es mantinguin, si és que hi són, amb una vivacitat de color i precisió de contorns, molt superior a les ja conegudes, que malauradament han hagut de soportar sense gens de protecció, les inclemències i intemperàncies de tot ordre, en el transcurs de 15 segles.

PROBABLE IDENTIFICACIO DE L'AULA BAPTISMAL DEL SEGLE IV, AMB LA CORRESPONENT PISCINA PER IMMERSIÓ

La felicitat identificació dels vestigis d'un absis, fins ara passat desapercebut, — descobriment que varem entrellucar ja fa força temps — fou la clau o inspiració, que ens permeté desxi-

frar algunes de les moltes incògnites que la problemàtica de les nostres esglésies, ha vingut plantejant, tant al curiós com a l'expert, dubtes que inciten a una continuada investigació a fi d'intentar conèixer l'explicació correcta del seu gloriós passat.

L'absis, suara descobert, afronta amb una altra exedra que conté i ampara una sepultura. Ambdós elements arquitectònics pertanyen a la Basilica paleocristiana del segle IV, que és l'edifici que cobria l'espai del conegut mosaic de dibuix geomètric, amb trenes, imbricacions, motius eucarístics, etc.

Aquesta obra musivària, està situada una bona part, davant la façana de l'església de Santa Maria, i el reste, a l'interior de la nau romànica.

Dites àbsides, estan posades sobre un eix que va de nord a sud, detall que confirma l'antigor de la construcció, doncs és una clara pervivència de la litúrgia pagana (etrusco-romana), que considerava l'alineació abans referida i que s'anomenava "cardo", com a sagrada, per ser aquest l'eix de la terra, a l'entorn del qual gira aparentment tot l'univers. Així ho veiem, si considerem la posició dels més antics temples romans, com és el Capitòl, i també és visible en el traçat de les ciutats i campaments

militars, aixecats sempre d'acord amb la referida línia, que en l'acte de la fundació havia traçat el sacerdot o augur, mitjançant la rella de l'arada, al senyalitzar l'àrea sagrada o "Pomerium", quals eixos perpendiculars son el "cardo" i el "decumanus".

L'anunci i posterior celebració del VIIIè Congrés Internacional d'Arqueologia Cristiana, ens feu reconsiderar l'anterior troballa, i ens adonàrem de la innegable transcendència que tenia dita identificació, ja que l'àbsida descoberta, devia haver contingut obligadament la "mensa altaris" o altar, i per tant, la seva funció era la de presbiteri o santuari, i l'altra, ben coneguda per les recerques de l'eminent i mai prou lloat Josep Puig i Cadafalch, no podia tenir altra missió, que la del necessari "martyrium", com ho confirma plenament la presència en el seu centre d'una sepultura, que contenia les despulles d'un sant màrtir, per ser llavors aquesta disposició costum o llei.

Faltava ara localitzar la indispensable piscina baptismal, i encara que en el segle IV el Bisbat egarenc no s'havia constituït, fundació que es realitzà a l'any 450, o sigui en la justa meitat del segle Vè, era un element litúrgic indispensable i que pos-

seïen totes les esglésies importants, sobretot, quan radicaven en una població que tenia la categoria de cap de demarcació, comarca natural o tribu, com efectivament ho era Ègara, per tenir la condició de Ciutat Municipal i ser el centre administratiu i de govern, d'un dels més importants grups aborígens o ètnics. Ègara, exercia la capitalitat administrativa de la tribu laketana o laketana, que s'estenia per tota la depressió geològica del Vallès-Penedès, i sembla ser el nom d'aquesta famosa tribu, la que donà lloc a la formació del corònim Catalunya, per un procés lingüístic de metàtesi (laketana, ketalana, catalana), com molt bé ho explica l'il·lustre filòleg Joan Coromines i d'altres.

És un fet ben demostrat, que moltes esglésies, tenien baptisteri sense posseir la categoria de Seu o Bisbat (esglésies paleocristianes de Mallorca i Menorca, per exemple), ja que si bé en aquell temps, sols podia batejar el Bisbe, aquest sagrament solia administrar-se en el moment de l'obligada visita pastoral anual, i per poguer atorgar-lo, era indispensable l'existència del vas o piscina baptismal.

Això, explica, l'aparent anomalia, de que Ègara tingués ja un baptisteri en el segle IV, quan encara no havia estat creada la Catedral episcopal.

Buscant paral·lelismes en altres temples de la mateixa època i àrea, veiérem, que calia traçar les nostres coordenades imaginàries en recerca de la pressentida piscina baptismal, una pel cantó de l'epístola i l'altra a l'altura del santuari.

Efectivament, en la campanya d'excavacions portada a terme pel competent Professor Sr. Serra Ràfols (1947), fou exhumat un estrany aljub, cisterna o dipòsit, que tenia unes rares i sospitoses empremtes d'haver-hi reposat els plintes d'un baldaquí o cimbori, i és clar, aquesta suposada cisterna, no era al nostre entendre, altra cosa, que el vas baptismal corresponent a la Basílica paleocristiana del segle IV, i que es troba en el lloc ideal que deduirem, o sigui en la intersecció de les línies perpendiculars que passen a l'altura del santuari i pel cantó de l'epístola.

Ara ho veiem ben clar, i esperem que l'anunciada campanya d'excavacions a realitzar en

aquest àmbit, confirmi plenament el nostre supòsit, situant la riquesa arqueològica cristiana egaresa, a un nivell que no posseeix cap altre lloc del món.

La dificultat principal per l'exhumació del vas baptismal del segle IV, provindrà de la seva compromesa situació, ja que es troba sota mateix de la gruixuda paret nord de la nau romànica, i per fer-ho més dificultós encara, en el just punt on s'uneix amb la del creuer.

Cal suposar, que la piscina, estarà molt malmesa per les feixugues construccions que s'hi sobreposen, si bé en la paret exterior de la nau del creuer, destaca un arc de descarga, construït en el moment de l'edifica-

ció romànica, que pot haver contribuït a protegir-la un xic, realització que fou feta per salvar aquesta dificultat.

Hem localitzat últimament, l'aula baptismal, que té la mateixa amplada de la Basílica (11,20 per 6,80 m.), així com la paret nord i llevant de la mateixa.

Aquesta última, coincideix amb un dels costats de l'edicula octogonal que cobria el Baptisteri aixecat en el segle Vè, obra que fou feta en el moment de constituir-se el Bisbat, per establir l'orientació ritual cristiana a la Basílica, cosa que obligà afegir un nou absis al cantó de llevant.

Ramir MASDÉU i CASTELLET

*Les aigües roges que se'n van són sang de la mare que ens allesta.
Perquè s'emporten les millors terres i la humitat que les fertilitza-
ria; les reserves de fonts i deus i les bones nivellacions del sòl. I des-
trueixen collites i vegetals, ponts, camins i construccions, i arrosse-
guen tota mena de riqueses i fins vides humanes.*

Les meves Salenques

«On són els joves d'antany?»

Quan ens va arribar la notícia de que l'amic Fabrés havia sofert un greu accident de muntanya, vam restar angunieats pel seu guariment. (La cosa era seriosa).

Ara ja gairebé superada del tot la seva dolència; de nou el tenim entre nosaltres. Tots ens en felicitem.

Avui publiquem aquest treball seu, tan alliçonador i que ens demostra el seu tremp i l'abrandat amor que sent per les muntanyes —que ja li coneixem prou bé—.

(N. de la R.)

He de prevenir als meus soferts lectors, que si no fos per la meva manca de veritable tenacitat en el treball, segurament es trobarien molts més escrits meus entre cap i coll, en aquesta o en altres revistes de muntanya. Car al llarg de tota la meva carrera de muntanyenc, cada ascensió, travessa o escalada que he fet, me n'han vingut ganes d'escriure'n les peripècies o impressions, tan riques em semblen sempre aquestes modestes experiències. Per sort per a tots, la mandra ajudant, queden les notes en un calaix que noves realitzacions relegaran a l'oblit, per inútils.

Inútils, de fet? S'ha dit dels alpinistes, conqueridors de l'inútil; si això és així, més inútil serà encara escriure'n memòries, en posar en literatura els sentiments captats en aquestes aventures de muntanya. Però...

Des de la meva adolescència m'ha procurat delícies inesborrables el llegir aquelles obres provinents de la inutilitat alpina. I puc assegurar que dec tota la meva vocació de vagabund als Josias Simler, Saussure, Ramond, Javelle, Russell, Stephen, Rey o Durier, i més dintre de casa Estasen, Oliveras o Guilera. Perquè a un noi dels

anys 30 li caiguessin de les mans "El Coyote" o el "Sheriff" a favor de les quixotesques aventures dels cims pirinencs i alpins, és que la torrada afectiva era forta.

En aquella època de tendre, jo tenia tantes ganes de llegir com d'escriure, però què volien que escrigués jo, si les muntanyes em quedaven tan llunyanes per la meva insolvència econòmica? Els noms d'Espingo, Cotatuero o Vignemale, posem per cas, em sonaven tan exòtics i llunyans com si s'hagués tractat d'unes illes del Caribè... Per això quan després de la guerra civil se m'obriren les portes del Pirineu, ja abans que se'm desvetllés la fal·lera fotogràfica, ja rondava jo les «quartilles»... Fou, afortunadament pels possibles soferts lectors, una fal·lera que s'apaivagà aviat.

Tot aquest preàmbul m'ha vingut al cap d'una manera desgavellada a propòsit d'una bella escalada pirinenca que jo havia admirat sempre, sense pensar que jo en seria intèrpret al cap de vint-i-cinc anys d'anar a les muntanyes, per dir-ho amb més franquesa, passats els meus quaranta-cinc anys.

Tots els meus camarades eren, naturalment, «encara» més joves que jo... La cursa, al declinar el mes de setembre, fou un encantament. Era una cordada original: quatre joves molt joves i tres veterans ja granats (els altres dos, bons amics del Centre Excursionista de Catalunya), casant per una vegada l'empenta i la traça juvenil amb la moral alambinada de vells enamorats de la muntanya. Encara avui ho recordo amb nostàlgia i agraïment envers aquells xicots joves i simpàtics. Hi hagueren dos bivacs —els dies són curts a la tardor— i l'ambient que regnà al segon, al peu del Pic Margalida era esplèndid, malgrat la fatiga i desorientació.

I jo em demano sempre, al trobar-los a faltar en els actes i reunions del nostre «Centre», què s'ha fet d'aquells minyons tan fermes i simpàtics? Com comprendre que siguin tants els que, havent gustat aquest vi tan gustós de l'alta muntanya; dels bivacs sota les estrelles; de l'espectacle de la cordada voleiant en les ares, i tots els espectacles màgics de la natura en tantes matinades

i capvespres feliços, puguin prescindir-ne després, immersos segurament en l'atmosfera resclosida, contaminada, artificiosa, de les nostres ciutats?

Jo voldria que aquestes ratlles només les llegissin aquells minyons que em portaren a les Salenques i tots els altres joves que, després d'una curta activitat, han abandonat els camins de les muntanyes. Per veure si arribàvem a temps a fer-los revenir amb nosaltres, abans que la forma física no els abandoni, a gaudir de les meravelles que enlloc més no trobaran, ni pagant el preu més elevat imaginable...

Tota aquesta joventut que ara ens envolta en el nostre casal, donant llustre i esperança al nostre «Centre», seran fidels a la seva actual vocació, o bé giraran de camí a la primera temptació que se'ls presenti?

Podem comptar que seguiran omplint d'honors les panòpies del casal de l'alpinisme nacional?

Estic faltat d'afició envers cap mena d'activitat profètica, però m'atreveixo a fixar una premissa, guiata per nombroses experiències. Els que perseveraran no seran pas obligadament els que ara fan les escalades més difícils i sonores, tant ací com als Alps, sinó aquells que honestament sentin en l'esperit l'amor per les muntanyes i les solituds alpines, encara que siguin modestos excursionistes o vagabunds. En un mot, aquells que siguin sensibles al missatge estètic de la Natura.

Si la joventut no sap captar el profund sentit místic d'aquesta activitat nostra, que el nom d'esport no descriu ni classifica, perquè és ja gairebé una mitja religió, seguiran passant les generacions com un vent de primavera que baixa de la serralada per anar a agonitzar entre els carrers de la ciutat. I els bons veterans lamentaran les vocacions fallides plagiant la famosa frase de les neus de Baudelaire:

“Mes... on són els joves d'antany?”.

Jaume FABRÉS i AMORÓS

Agost del 1970.

III Campament Nacional d'Espeleologia

Durant els passats dies 26 de juliol a l'1 d'agost es celebrà al naixement del riu Mundo, a la província d'Albacete, el III Campament Nacional d'Espeleologia, anomenat "Operación España, río Mundo-70".

El Campament prometia ser interessant, i el sol fet de poder explorar la cova dels Chorros, de més de vuit quilòmetres de recorregut, és el que ens animà a participar-hi.

Així, el dissabte dia 25 emprenguérem de bon matí viatge en "auto-stop" cap a València, on arribàrem a les 9 del vespre. A les onze ja partíem, ara amb tren, cap a Hellín, punt de concentració de tots els espeleòlegs. Aquí, ja tots junts, pujàrem a l'autocar que després de cent quilòmetres ens traslladà al naixement del riu Mundo, lloc on hi havia situat el Campament base.

Els "Chorros del río Mundo", que és com se l'hi diu al naixement d'aquest riu, és una gran cascada que surt de dins una cova situada al bell mig d'un tallat de dos-cents metres de vertical.

Al Campament ens donaren dinar i després de fer migdiada vam ser cridats per tal de fer el repartiment de grups i de material en diferents zones. Cal dir que no vàrem tenir gaire sort en la tria, doncs ens va tocar el lloc més llunyà i hostil. Després de pujar per una extremada i contínua pendent durant més de dues hores, arribàrem al lloc que seria el nostre Campament durant sis dies, anomenat "El Calar del Mundo". Disposàvem en el Campament d'un ràdio-telèfon connectat amb el Campament base; cinc tendes de campanya i del servei d'un jeep que és el que cada dia ens pujava el menjar i l'aigua, ja que en tots aquells voltants no hi havia pas cap font per fer-nos calmar la set i els quaranta graus que calia suportar.

Tota aquesta carena de "El Calar del Mundo" està situada a un extrem del sistema prebètic, entre la zona d'Alcaraz, Cazorla i Hellín. Predominen dues classes de materials: els flonjos, amb guix en forma marbarena, i els calcaris. Si féssim un tallat hi distingiríem les següents capes: una primera que forma el nivell de base impermeable, format per arenes argiloses. Una altra per dolomies molt menys carstificades. I un tercer grup que són les calcàries superiors. És interessant notar que totes les fonts que hi ha es troben situades a un nivell entre els 400 i els 500 metres, degut a una capa més fluixa que hi ha a sota d'una de forta, que és el juràssic.

Tota la part superior de "El Calar", forma un gran sumider. Durant l'hivern s'hi recull bastanta neu, i les pluges hi són abundants. No és d'estranyar que hi hagi gran quantitat de dolines i també d'avencs, però d'una profunditat poc considerable. Molts tenen una fondària pel voltant dels 10 metres, acabant tots amb esclotxes molt estretes i impossibles de passar. Tota l'aigua que s'hi filtra es pot dir amb tota seguretat que va a parar a la cova dels Chorros, per on hi corre un riu tot l'any amb molta aigua. També cal dir que hi ha alguns avencs que tenen més profunditat que els anomenats abans, com el del Guarda, de 37 metres; el del Barranco de los Pinos, de 27; la cova Farallón, de més de mil metres de recorregut; i un avenc nou que es va trobar, d'uns 60 metres.

I ja que parlem de cavitats cal parlar de les que, junt amb els altres del nostre grup, vam fer per la zona de "El Calar del Mundo". Vàrem tenir sort d'explorar la cova Farallón, que com abans hem dit, passa dels mil metres de recorregut. I diem sort, per ser una de les més boniques i riques en formacions de totes les que hi ha per allí. Una altra cova interessant fou la "Sima-cueva del Camino", de 165 m. de recorregut, la qual vem topografiar per complet. En aquesta cova vam recollir mostres molt interessants de flora subterrània a 160 metres de l'entrada, abans del llac petit que hi ha al final de la cova. A tots els llocs com aquest, en que no hi entra mai la llum, solament s'hi fan algues i líquens, però les mostres que vam obtenir no ho eren pas. Se'n van recollir unes quantes per tal d'examinar-les. També es va trobar flora a l'avenc "Barranco de los Pinos" a 15 m. de fondària. Eren plantes briofites, que es fan als llocs on hi entra llum, i en aquest avenc poca o molta n'hi entrava.

Però el més interessant fou la cova de "Los Chorros". Més de vuit quilòmetres de recorregut, amb galeries de grans proporcions, amb abundància de llacs i cascades, és cosa que no es veu molt sovint a Espanya. L'exploració que vam fer junt amb valencians, madrilenys, murcians, andalusos i també anglesos, va ser, potser, un dels millors records d'aquest campament.

Cap al vespre, quan vam sortir de la cova dels "Chorros", assistírem a l'Assemblea Nacional d'Espeleologia, on férem de representants de la regió Catalano-balear. L'Assemblea es celebrà a l'Ajuntament de Riopar, poblet més pròxim al Campament.

L'últim dia, a Riopar, el seu batlle ens obsequià amb una gran recepció, la qual posava punt final al III Campament Nacional d'Espeleologia.

Secció d'Investigacions Subterrànies

El Primer Curset d'Excursionisme

Heus ací un altre article d'un seguidor del curset, fa poc acabat. Les seves opinions creiem que val la pena de donar-les a conèixer. Les crítiques i opinions han de teixir un diàleg constructiu, de cara al II Curset que la S.A.M. prepara (N. de R.).

El tema principal d'aquest article, no és pas d'explicar fil per randa cada excursió del curset, sinó més aviat fer un resum i exposar-ne una opinió general.

Per tots nosaltres, joves cursetistes, ha estat una experiència que no vacil·laríem pas de repetir-la.

Una experiència que podríem dividir-la en molts ramals. El més important, altrament el veritable objectiu del curset, que ha estat assolit, és que un cop finalitzat, tots nosaltres ens veiem capaçs de portar a terme una excursió. La llarga monotonia, no gens avorrida, de la preparació de totes les excursions, ens ho ensenya. Itineraris, pressupostos, duració, etc., són uns elements amb els quals ens hem familiaritzat.

Naturalment, no tot pot anar com una seda. Equivocar-se és humà i han estat moltes, potser un xic massa, les vegades que hem errat el camí. Però queda compensat per aquest humor que mai no ha faltat, un humor essencial per a tot.

Un altre ramal d'aquesta gran experiència obtinguda, és la d'haver-nos comprès els uns als altres. Caràcters estranys, difícils d'entendre, però que gràcies a la duració del curset es poden anar descobrint. També amb aquest tema podríem incloure-hi un mot molt important: el Companyerisme. Posar tots els companys en un mateix nivell i no perquè un tingui un defecte deixar-lo aïllat.

Referent al curset en si, crec que ha estat un veritable èxit. Un èxit avalat per vint-i-tres nois i noies que junts han obtingut el símbol més significatiu: el diploma d'aprobat. El símbol d'una gran experiència viscuda.

Però a qui ho devem tot això? Al Centre com a entitat? No pas del tot. Ho devem a un grup de joves, joves d'aquesta joventut d'avui dia que no fa res de bo, als quals hem vist preocupar-se per nosaltres i tenir molts mals de cap i hores robades del seu descans.

Situacions difícils a les quals han hagut d'enfrentar-se amb les mans buides.

Crec que han estat massa sols. Molt sols. Ajudes poques, projectes denegats i per tant l'esforç de reemprendre la tasca amb nou braó. Necessiten més del que han rebut. Però un sol exemple de l'honor i força de voluntat ho demostra el fet que encara no finit el I Curs, ja preparen el segon amb noves idees i projectes. Això és eloqüent.

Poden estar satisfets. Potser no els han acabat de comprendre, però el temps ajuda i esperem que aquest segon curs d'excursionisme per a nois i noies ratifiqui l'èxit del primer. I si pot ser amb menys problemes pels organitzadors.

Que per molts anys continuï el curset i que siguin molts els que el puguin fer.

Tant els monitors, com els cursetistes volem una cosa: que tot l'honor sigui pel Centre.

Manuel PLANCHAT BELLÉS

Resultats del Primer Curset d'Excursionisme destinat als escolars de 14 a 16 anys

DADES ESTADISTIQUES

Nombre d'inscrits	30	Equip de monitors	19
Noies	8		
Nois	22	Assistència dels monitors a les sortides:	
Aproven el curset	23		
Mitjana d'assistència a les sortides	77 %	Monitors	% Sortides
Suspenen el curset	7	3	50
Mitjana d'assistència a les sortides	18 %	2	44
Mitjana de despeses per sortida	85 Ptes.	1	39
		5	33
		2	28
		1	22
		2	17
Sortides amb més nombre d'assistents:		2	11
Inici de Curset	23	2	6
Montseny	23	1	
Rasos de Peguera	23		
Puigsacalm	23		
Montnegre	23		
Montserrat	22		
Fi de Curset	22		
	73 %		

El cos de monitors que realitzaran el II Curset d'Excursionisme (8 monitors), ha assistit al 58 % de les sortides d'aquest I Curset.

RELACIÓ DE CURSETISTES APROVATS

d'acord amb el número de sortides efectuades per cada un d'ells, de més a menys.

JOAN BOADA CAMPDERRÓS
M.^a MERCÈ MASIP LÓPEZ
CONCEPCIÓ GARRIGA SETÓ
M.^a LOURDES CAROL BERENGUER
FRANCESC SOLER LLAMAS
JORDI ANTER BIOSCA
MIQUEL PRAT SAGALÉS
JOSEP CASTANY EGEA
MANUEL TOMAS ALASTRUEY
JAUME GRANERO TORNÉ
JOAN GRAU MARTÍ
JOAN MIQUEL MARTÍNEZ CARBONELL

MIQUEL RIERA DALMAU
FAVIA FLORES GÓMEZ
ESTER MONCUNILL SALVADOR
JORDI PEIRÓ BOU
FERMI GUIADO FOJ
SALVADOR SERRET BELTRAN
CÀRME MONCUNILL SELLARÈS
CARME VERGÈS MINGUELLA
JOAN GÓMEZ GARCIA
PERE BORRAT FONT
MANUEL PLANCHAT BELLÉS

RESULTAT DE L'ENQUESTA REPARTIDA ENTRE ELS CURSETISTES EN ACABAR EL I CURS D'EXCURSIONISME

Contestes rebudes, 18; 78 % (calculat sobre els que han acabat el curs).

I. El 100 % s'inscriuria novament per tornar a fer aquest I Curset.

II. El 72 % creu que haurien de tenir més participació en la preparació de les sortides.

L'11 % diu que haurien de tenir-hi una mica més de participació.

El 17 % creu que la participació del cursetista és adequada.

III. El 61 % creu que el pressupost de les sortides no era massa crescut.

L'11 % diu que el pressupost d'alguna sortida sí que ho era.

El 28 % considera que ha estat crescut per la seva butxaca.

IV. El 61 % allargaria el curset posant-hi més sortides.

El 33 % considera la durada del curset com la més convenient.

El 6 % n'escurçaria la durada.

V. El 94 % opina que la tasca dels monitors ha estat bona.

El 6 % la considera regular o acceptable.

VI. L'interès per les activitats del Centre es reparteix així:

	%
Alta Muntanya	28
Espeologia i Escalada	11
Esquí	11
Escalada i Alta Muntanya	6
Escalada i Esquí	6
Totes en general	16
Cap en especial	16
Només pel Curs d'Excursionisme	6

VII. El 66 % es consideren capacitats, amb els coneixements adquirits, en aquest I Curs, per dirigir una sortida oficial.

El 17 % amb l'ajuda d'un monitor o company.

El 17 % diuen que depèn d'on s'hagués d'anar.

VIII. El 72 % generalment no ha tingut cap problema familiar per assistir a les sortides.

El 28 % en alguna ocasió, essent-ne les causes principals, les mullenes, el dormir fora de casa i els retards en l'hora de tornada.

IX. El 100 % dels cursetistes creuen que el curset els ha resultat profitós, perquè els ha ajudat a trobar amics i companys. Entre altres motius, destaquen el fet que els ha ajudat a descobrir la naturalesa, que han après coses noves i que s'hi han divertit.

X. Les sortides que han agradat més i repetirien amb gust, són: (% calculat sobre els assistents a la sortida).

	%
Guilleries - Colsacabra	89
Puigmal	53
Taga	47
Montnegre	30
Puigsacalm	30
Rasos de Peguera	22
Can Jofresa	20
Montseny	17
La Riba - Obach - Vacarisses	14
L'Avenc del Llest	12

XI. El 100 % de les contestes diuen que l'interès de la sortida era ben triat però que no se l'hi ha donat prou relleu i que en alguns casos ni se n'ha parlat.

XII. El 100 % dels cursetistes ens asseguren la seva col·laboració en l'organització conjunta de monitors i cursetistes del I CICLE D'EXCURSIONS i ens animen a continuar amb la nostra tasca.

QUÈ T'HA AGRADAT?

	N.º d'Observacions
L'amistat i el companyerisme	8
Les excursions	8
Els monitors	8
Fer noves amistats	5
La programació, organització i preparació de les sortides	4
El veritable interès i comprensió d'alguns monitors	4
L'ambient i la broma que s'ha fet	4
La idea d'aquest curset	1
Anar plegats nois i noies	1
Els temes de l'interès de la sortida	1
M'ha agradat tot	6

QUÈ NO T'HA AGRADAT?

	N.º d'Observacions
La divisió dels cursetistes en dos grups	6
La falta de companyerisme d'alguns cursetistes	3
La severitat i falta de col·laboració d'alguns monitors	3
No parlar de l'interès de la sortida	2
Falta de seguretat i equivocacions en la ruta a seguir	2

Manca d'avinença d'alguns monitors	2
Falta de participació en la preparació de les sortides	2
Les reunions del divendres	1
L'horari de les reunions	1
La falta de puntualitat de les reunions	1
La fredor del C.E.T.	1
El deslligament del C.E.T. amb el curset	1
Sortides massa espaiades	1
Alguna falta d'assistència dels cursetistes	1
No haver pogut acabar algunes sortides, degut al mal temps	1
L'excursió La Riba - Obach - Vacarisses	1
No m'ha desagradat res	3

SUGGERÈNCIES

QUÈ MILLORARIES?

El 61 % no milloraria res.
 El 39 % restant milloraria:
 La comprensió monitors-cursetistes.
 Les falles d'aquest any.
 La distribució dels grups.
 La participació del cursetista en la preparació de les sortides.
 Que el C.E.T. fos un lloc on poder passar hores agradables.
 L'ajut del C.E.T. i la seva organització d'activitats de cara als cursetistes.
 Passaria diapositives dels llocs a visitar.

QUÈ CANVIARIES?

El 89 % no canviaria res.
 L'11 % restant canviaria:
 No posaria data a les sortides.
 Alguna sortida poc interessant.

QUÈ HAS TROBAT A FALTAR?

El 61 % no ha trobat a faltar res.
 El 39 % restant ha trobat a faltar:
 Pràctiques d'esquí i escalada.
 Pràctiques d'escalada.
 Més reunions.
 Més acampades.
 Algunes sortides molt interessants que no s'han programat.
 Classes d'ensenyament per ballar sardanes.

Ens plau d'enregistrar que malgrat que l'enquesta podia ésser anònima, la totalitat dels consultats s'han responsabilitzat de les respostes, posant els seus noms i cognoms.

Aquesta enquesta ha estat compaginada, pels monitors que actualment preparen el II Curs d'Excursionisme.

II Curs d'Excursionisme destinat als escolars de 14 a 16 anys

Benvolgut consoci:

Ara fa un any, en fer la presentació del que ha estat el I Curs d'Excursionisme, ens preguntàvem si aquella tasca que empreniem tindria el ressó adequat i temíem no ésser capaços d'assegurar-ne la continuïtat atenent el cansanci i el desànim que endevinàvem no havien de faltar.

Avui en presentar aquest programa, la realitat del II Curs d'Excursionisme és un fet i pregunta i temença han quedat totalment esvaïdes.

Creiem que l'experiència d'aquest any ha estat un èxit i ens ho confirma el resultat de l'enquesta feta entre els cursetistes i les dades d'assistència enregistrades en les sortides.

Caminant a peu, hem atravesat conreus i prats, espessos boscos i camins deserts i plens de pols, hem assolit cims i baixat engorjats, hem dormit en tendes i pallisses o bé, quan calia, sota els estels; hem escoltat conferències de gent instruïda i hem conversat amb la gent de pagès i amb l'home humil i reservat de muntanya. I també, per què no dir-ho?, ens hem divertit fent el ximple al voltant d'un foc o bé jugant i cantant quan hi havia temps de fer-ho i el moment era escaient.

Comptat i debatut, hem après a conèixer per mitjà de l'excursionisme i hem intentat d'ensenyar a conèixer i d'estimar una mica més el país tot divertint-nos.

Malgrat que enguany el treball a portar a terme serà doble per haver d'atendre també un Cicle d'Excursions destinat als cursetistes que han aprovat el I Curset, creiem que val la pena de tornar a reviure aquesta experiència i ens plau, des d'aquest moment d'anunciar oberta la inscripció.

Esperem comptar amb la seva confiança i adhesió.

L'esperit que ens anima i l'experiència d'aquest any, ens fa creure que no se'n penedirà.

El saluden atentament.

**EL COS DE MONITORS
DEL II CURS D'EXCURSIONISME**

LA FALCONERA

Via Estenalles

En el turó de la Falconera, situat a la part N. de la regió de Sant Llorenç del Munt i a prop de la Mata, de 95 m. d'altura per la cara O. del turó, hi ha un itinerari denominat "VIA ESTENALLES" pel que assoliren l'esmentat turó el dia 5 d'abril del 1970, tres membres del Centre Excursionista de Terrassa.

La regió, una mica oblidada pels escaladors, degut a que la roca no permet ésser escalada, la major part en lliure, però, hi ha moltes parets per fer-hi artificial o intentar lliures més o menys difícils degut a la poca adaptació de la roca a aquest tipus d'escalada.

La "via estenalles" comença amb artificial i una tirada de 20 m. superant un (a2) fins a la primera reunió, bona; un flanqueig a la dreta de (4rt. grau) et situa de nou a l'artificial fins a la segona reunió (penjada amb estreps) el següent llarg de corda, és en lliure de 5è grau i un flanqueig de 6è grau assegurat per una plaqueta per arribar a la tercera reunió, un (A2) per superar una bauma i un lliure de 4rt i 3er grau que et situa a la quarta reunió amb replà gran; un A2 i 4rt grau, tirada curta per arribar sota la bola final del turó, on s'hi fa la cinquena reunió, un flanqueig a l'esquerra et situa a la part S. de la bola per superar-la amb lliure de 4rt i 3er grau.

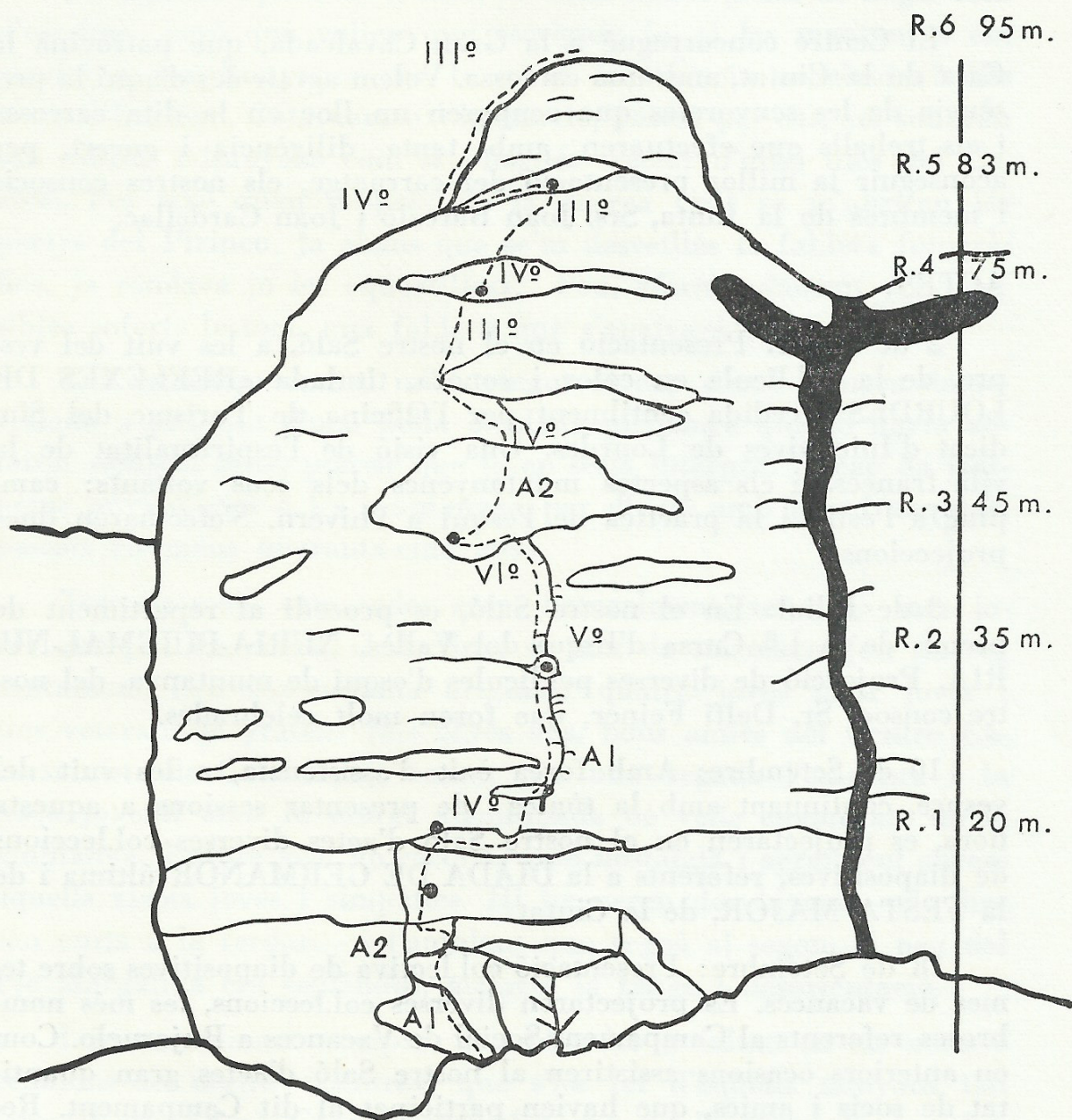
Totes les reunions estan preparades per fer-hi rappel en cas de necessitat sense abandonar material.

El material que cal portar és: 30 mosquetons, de 2 a 3 escarpes i un tac, 2 cordes de quaranta. Horari de 4 a 5 hores, dos escaladors.

Els membres que assoliren la Falconera foren Joan Camí, Jacint Gracia, Salvador Mesalles.

S. MESALLES

Turó La FALCONERA (VIA ESTENALLES)



Crònica

FESTA MAJOR:

El Centre concorregué a la Gran Cavalcada, que patrocinà la Casa de la Ciutat, amb una carrossa. Volem agrair des d'aquí la presència de les senyoretes que ocuparen un lloc en la dita carrossa i els treballs que efectuaren amb tanta diligència i encert, per aconseguir la millor presentació del carruatge, els nostres consocis i membres de la Junta, Srs. Joan Barceló i Joan Cardellac.

ACTES:

2 de Juliol: Presentació en el nostre Saló, a les vuit del vespre, de la pel·lícula en color i sonora, titulada «REFLEXES DE LOURDES»; cedida gentilmente per l'Oficina de Turisme del Sindicat d'Iniciatives de Lourdes. Una visió de l'espiritualitat de la vila francesa i els aspectes muntanyencs dels seus voltants: camping a l'estiu i la pràctica de l'esquí a l'hivern. S'efectuaren dues projeccions.

3 de Juliol: En el nostre Saló, es procedí al repartiment de premis de la 1.^a Cursa d'Esquí del Vallès, NURIA-PUIGMAL-NURIA. Projecció de diverses pel·lícules d'esquí de muntanya, del nostre consoci Sr. Delfi Feiner, que foren molt celebrades.

10 de Setembre: Amb força èxit d'assistència, a les vuit del vespre, continuant amb la tònica de presentar sessions a aquesta hora, es projectaren en el nostre Saló d'actes diverses col·leccions de diapositives, referents a la DIADA DE GERMANOR última i de la FESTA MAJOR, de la Ciutat.

18 de Setembre: Presentació col·lectiva de diapositives sobre temes de vacances. Es projectaren diverses col·leccions, les més nombroses referents al Campament Social de Vacances a Bujaruelo. Com en anteriors ocasions assistiren al nostre Saló d'actes gran quantitat de socis i amics, que havien participat al dit Campament. Resultà una sessió molt completa i emotiva, per la felicitat recordança dels fets i anècdotes, que comentaven els associats, que havien soggiornat durant els quinze dies de vacances, pels bells paratges pirinencs.

XXII Campament d'Alta Muntanya a Bujaruelo

Durant el període de vacances de la Ciutat, tingué lloc aquest Campament de Bujaruelo. Hi prengueren part 143 associats (32 infants) i s'instal·laren 40 tendes. La cuina anà a càrrec del Sr. Josep Carretero, com en anteriors ocasions, de forma excel·lent. El temps acompanyà als acampats i féu uns dies magnífics. L'acurada organització dels diversos consocis encarregats de les tasques i les moltes marxes i ascensions realitzades, ens senyalen un nou èxit del Campament d'Alta Muntanya a Bujaruelo.

Biblioteca

RELACIÓ DE LLIBRES ENTRATS:

Per adquisició:

—«El procés del catalanisme a Terrassa», de Salvador Utset.

Per donatiu:

De la Fundació Salvador Vives i Casajuana:

—«El Cens del Comte de Floridablanca 1787», de Josep Iglésies.

—«Joan de Castellnou, Segle XIV», Obres en prosa, de J. M.^a Casas i Homs.

—«La llegenda sobre Margarida de Prades», d'Eufemià Fort i Cogul.

Del seu autor:

—«Aventuras de Pepe y Sandalio», del nostre consoci Vicenç Serrano.

De la Sra. Na Rosa Ricart, vídua Duch:

—«Guia del pelegrí a Montserrat», publicacions de l'Abadia de Montserrat.

—«Ruta dels Pirineus».

—«108 vistes de Montserrat».

- «La Nova Catalunya», de F. Pujol i Algueró.
- «El valle de Cardó», de Manuel Beguer Pinyol.
- «El Monasterio de Piedra», de Leandro Jornet.
- «Guía ilustrada de las ruinas de Ampurias y Costa Brava catalana», de Manuel Cazorro.
- «Nostra Sra. dels Monts».

El nostre agraïment per la seva gentil atenció.

En el nostre saló de tertúlia, s'ha instal·lat un moble-revister, per la catalogació i facilitar la consulta de les diverses publicacions periòdiques que es reben en el Centre.

S'han subscrit de nou i amb caràcter experimental, les revistes següents: «Indice», «Mundo», «Gorg» i «Oriflama».

Tal com diem més amunt, hem rebut de la Fundació SALVADOR VIVES i CASAJUANA, el llibre «LA LLEGENDA SOBRE MARGARIDA DE PRADES» del qual és autor l'eminent escriptor i historiador Eufemià Fort i Cogul, especialista en els temes de Santes Creus i eficacíssim impulsor de la restauració d'aquell monestir.

Margarida de Prades, filla dels comtes de Prades, fou la darrera reina de Catalunya de la dinastia del Casal de Barcelona. Vídua del rei Martí l'Humà.

L'autor d'aquest documentat estudi, procura deixar les coses en el seu lloc i a desvirtuar la llegenda entorn de la unió del rei Martí i Margarida de Prades, de quina unió no va haver-hi successió.

El llibre està subdividit en set capítols: Com s'ha anat elaborant la llegenda (3 parts). La veritat històrica. La religiosa. La cort. Itinerari cronològic. I acaba amb un apèndix, on es fa referència a molts dels documents consultats.

Creiem que és un estudi molt interessant i que la minuciositat de les dades exposades i la cura en que l'autor les ha seleccionat, donen nova llum a aquest passatge de la nostra història. Ens plau felicitar a l'autor de l'esmentat treball per la seva pacient labor.

Els nostres consocis desitjosos de conèixer, de primera mà aquests fets de la nostra història, estan d'enhorabona i tenen al seu abast gràcies a la Fundació Salvador Vives i Casajuana, una obra de veritable vàlua.

Secció de Fotografia**XXXV SALÓ DE FOTOGRAFIA; XV DE MUNTANYA:
SISENA EDICIÓ NACIONAL**

Durant els dies de la Festa Major de la Ciutat, es celebrà el concurs fotogràfic. Els components del jurat qualificador Srs. Jeroni Font i Casals, Carles Puig i Vilanova, Gabriel Querol i Anglada i Jaume Marcet i Riera que actuava com a Secretari, prengueren l'acord en atenció als mèrits artístics i tècnics de les proves presentades, concedir els premis previstos, en la forma següent:

Classificació General:

- 1er. «EN LA CALLE», del Sr. Enric Jornet i Vila, de Terrassa.
- 2on. «ACTITUDES», del Sr. Josep M.^a Ribas i Prous, de Reus.
- 3er. «MARIA», del Sr. Josep Branchat i Cavallé, de Reus.
- 4rt. «LA ESPERA», del Sr. Domènec López i Alió, de Barcelona.
- 5è. «ANGOIXA VITAL», del Sr. Eduard Balada, de Terrassa.
- 6è. «TRÀMITS D'EMBARC», del Sr. Florenci Vilaseca, de Terrassa.
- 7è. «BALCÓ», del Sr. Gabriel Daví, de Terrassa.

Premis de Muntanya:

- 1er. «FANTASIA HIVERNAL», del Sr. Jaume Fabrès i Amorós, de Matadepera.
- 2on. «PAISAJE DE MOLLÓ», del Sr. Joan Mestres, de Sabadell.

**VIII CONCURS SOCIAL DE DIAPOSITIVES
DE COLOR, SOBRE TEMES DE VACANCES**

El dia 25 de Setembre, es celebrà aquest concurs. Es presentaren catorze col·leccions. El jurat, compost per tres bons amics nostres, de la Secció de Fotografia del Casino del Comerç, va emetre el següent veredict:

- 1er. premi Medalla de Plata, al Sr. Manuel Planchat i
- 2on. premi Medalla de Bronze, al Sr. Angel Casanovas

Els arbres que se'ls veuen les arrels, ens recorden aquells animals que, amb el seu treball, vigilància o carn, donen la vida per a l'home; però aquest els fa anar mal peixats i reganyen els ossos.

Excursions realitzades

Solament es relacionen les que es comuniquen a la Vocalia.

—Juliol: Camping a la Vall de Vallhiverna, amb ascensions a l'Aragüells, Culebres, Vallhiverna, Tuca Arnau i visites als llacs de Corones, Llosàs i Vallhiverna, per les famílies Pere Anglada i Fèlix Torres.

—Juliol: Gredos (Massís Central). Des de Guisando i per la regió de Los Galayos, ascensió al pic de La Mira.

Des de Hoyos del Espino a Laguna Grande de Gredos i ascensió al pic Almanzor (cota màxima del massís central), per Manuel, Montserrat i Núria Planchat B. i Manuel Planchat V.

—21 i 22 Juliol: Vall d'Ordesa, Refugi Goritz, Mont Perdut, per Isabel Fonte, Rosa Nuri, Antoni Peiró, Jordi Peiró, Josep Boada, Anna Campderrós, Joan i Francesc Boada, Josep Castany, Francesc i Montserrat Soler i Josep M.^a Soler.

—Dia 6 de Setembre: Excursió a Montserrat. Regió dels Ecos. Vocals: M.^a Mercè Masip i Concepció Garriga. Itinerari: R. de Sta. Cecília, Font de la llum, Coll de Migdia, Coll de Porc, per Jaume Granero, Salvador Serret, Montserrat Planchat, Manuel Planchat, Pere Lluís Pujol, Carme Vergés, Jordi Llobet, Pere Borrat, Miquel Riera, Manuel Tomàs, Jordi Mongot, Josep Gasol, Enriqueta Beltran, M.^a Mercè Masip i Concepció Garriga.

—13 de Setembre: Travessa Sta. Fe - Les Agudes - Turó de l'Home - Montseny (poble). Per J. Granero, I. Fonte, F. Flores, F. Soler, M. Massip, A. Bros, C. Garriga, P. Borrat, J. Verdaguer, M. Riera, A. Rocabert, J. Llobet, J. Copons, E. Moncunill, M. Tomàs, J. Gasol M. Planchat i P. Ll. Pujol. (Total, 19 assistents).

Sortides a muntanya, per membres de la S.A.M.

—27, 28 i 29 Juny: Besalú, Beuda, Santuari del Mont, Llorona, St. Martí de Bassegoda, Ref. st. Aniol, Sadernes, Tortellà, Argelaguer, per Isabel Fonte, Jaume Serrate i Domènec Prat.

—17 al 26 Juliol: Travessa de Benasque Corones, Tempestats, Coll de Corones, Pic d'Aneto, La Renclusa, Viella, Ref. Besberri, Boí, per Enric Pujol, Andreu Aparicio, Josep M.^a Vilalta, Narcís Serrat i Josep Llobet.

—18 Juliol: Cilindre i Mont Perdut desde Goritz, Casc, Dit de la Falsa Bretxa i Taillon, desde Serradets.

—23 Juliol: Pic de la Seda, Petit Vignemale i Pointe de Chausengue desde Bayssellance.

—24 Juliol: Pic Central i Montferrat desde Bayssellance, Casc i Torre de Marboré desde Bujaruelo, per Jacint Verdaguer, Pere Lluís i Fermí.

—ALPS. 27 Juliol: Ascensió al Montblanc de Tacull (4.248 m.), per Francesc Martínez, Vicens Pirla, Joaquim Prunés i Domènec Prat.

—PIRINEU. 25 Juliol: Agulla Jeannell i Aresta S. E. dels «Spijoles».

—27 Juliol: Agulla Arlaud (aresta S. E.) Gourgs. Blancs i Punta de Rocheblave.

—29 Juliol: Cabriolès (oriental) i Cabriolès (occidental).

—30 Juliol: Queirat (espoló central), per Josep M.^a Feixas i Jaume Serrat.

—1 al 9 d'Agost: Ordesa, Ref. Goritz, Ascensió al Mont Perdut, Ref. de Serradets, Gavarnie-ref. Bayssellance, Ascensió al Montferrat, Central, Cerbillona, Pic du Clot de la Hount, Pique Longue, Pointe de Chausengue i Petit Vignemale, Ref. Oulettes de Gaube, Coll de Moulets, Valle de Ara, Bujaruelo, Torla, per Domènec Prat i 7 amics del C. E. Sant Martí.

—14, 15 i 16 d'Agost: Saldes, Pedraforca per l'enforcadura, Gosol Moripol, Molí d'en Güell, Pont Cabradis, Molí de la Corriu, Pont de Valls, per Antoni Rocabert, Francesc Soler, Josep Castany, Joan Boada, Jaume Granero, Salvador Serret, Joan Miquel Martínez, Francesc Boada, Manuel Tomàs, Isabel Fonte i Domènec Prat.

—8 i 9 d'Agost: Conjunta al pic de l'Infern (V. N.) des de Núria, per Jordi Masana, Jordi Risa, Manuel Gasca, Salvador Mesalles, Joan Camí, Jacint Verdaguer, Favià Flores, Dolors Barrull, Francesc, Fermí, i dos companys de Sabadell.

—15 i 16 d'Agost: Bivac a l'Aneto per la Vall de Corones, per Vicens Pirla i Jaume Galofre.

Sortides d'escalada per membres de la S.A.M.

SANT LLORENÇ

—29 Juny: Cavall Bernat via, W., per J. Camí, J. Garcia i S. Mesalles; Aresta gran dels Cavalls via Alaix, per J. Camí, J. García i S. Mesalles.

—12 Juliol: Cavall Bernat, via normal, per J. Brunet i Narcís Serrat; Punta del Mig, per J. Brunet i Narcís Serrat.

—Agost: Cavall Bernat (nocturna), per J. Cuevas, J. Brunet, Cesc Serrat i J. Ballart.

—2 Agost: Cavall Bernat, via W., per J. Cuevas, Cesc Serrat, J. M. Brunet. Marc Galí i J. Ballart.

—2 Agost: Punta Monistrol, per Narcís Serrat i Marc García.

—30 Agost: Cova del Drac, via interior, per A. Aparici i J. Ballart.

MONTSERRAT

5 Juny: Trompa d'Elefant, via Boy, per M. Masana, J. M.^a Vilalta i Narcís Serrat; Gorro Frigi, via Gesam, per J. M.^a Vilalta i Narcís Serrat.

—9 Agost: Cavall Bernat, via normal, per A. Aparici i J. Ballart.

—15 Agost: La Vella, per F. Burgos, J. Piera, Dolors Barrull, J. Masana, J. Brunet i amics de Sabadell.

—16 Agost: Agulla del Miracle, per F. Burgos, J. Piera, Dolors Barrull i amics de Sabadell.

—22 Agost: Cavall Bernat, via normal, per Narcís Serrat i J. M.^a Vilalta.

—23 Agost: La Trumfa. Agulla del Camí i Sereno, per J. Verdager, J. Carreras i Fermí.

—30 Agost: Cavall Bernat, via normal, per J. Camí, J. Gracia i S. Mesalles.

—30 Agost: Lloro, via normal, per Francesc Burgos, Jaume Serrat i Josep M.^a Freixas; Cavall Bernat, via Puigmal, per Joan Gómez i Josep M.^a Freixas; La Momia (Via Gede, 3.^a local), per F. Burgos, Jaume Galofre, Joan Gómez i Josep M.^a Freixas.

CAMARASA

—L'Encantada, via Doble corda, Bessona Superior i Inferior, El Puro i El Bisbe de Santa Linya, per Ramon Reynal i amics.

SALGAR

—El Contrafort, 2.^a absoluta, 1.^a local, per Ramon Reynal i amic.

PEDRAFORCA

—15 Agost: Via Gran Díedre, per Enric, Jordi i Cesc; Calderer, Via Gran Díedre, per Jaume Serrat i Josep M.^a Freixas.

NÚRIA

—15 Agost: Racó petit aresta Ne i Pic de l'Infern aresta NW, per Jacint Verdaguer, Joaquim Carreras, Pere Lluís Pujol i Fermí.

PIRINEU

—Paret Nord del Mont Perdut, via Sèracs, per J. Camí, J. Gracia i S. Mesalles.

SOTS DEL BAC

6 Setembre: La Germana Gran i Petita, per Jacint Verdaguer, Joaquim Carreras, Dolors Barrull i Fermí.

MONTSERRAT

—31 Maig: Trompa d'elefant, via GEDE, per «Maño» i Angel Casanovas.

—7 Juny: El Frare, via Anglada Cerdà, per «Maño» i Cèsar Comas.

—14 Juny: Gorro Frigi, via Badalona, per «Maño» i Angel Casanovas.

—5 Juliol: Paret dels Diables, via Gil; 2.^a absoluta i 1.^a local, per «Maño», Angel Casanovas i «Troya».

—5 Juliol: Cavall Bernat, via Normal, per Josep M.^a Freixas i Angel Casanovas.

—12 Juliol: La Mòmia (via Haus-Estrems), per «Maño» i Angel Casanovas.

—6 Setembre: Agulla dels «Hurons», per Aresta, per «Maño», Francesc Burgos, N. Serrat, Jaume Galofre i Angel Casanovas.

PEDRAFORCA

—21 Juny: Via Anglada-Robbins, per «Maño» i Angel Casanovas.

—28 Juny: Directíssima, via Anglada-Guillemón, per «Maño» i Angel Casanovas.

SANT LLORENÇ

—5 Agost: Punta Monistrol, per «Maño» i Cèsar Comas.

—10 Agost: Cavall Bernat, via Normal, per «Maño», Paulina Ballbè i Montserrat Genescà.

—10 Agost: Esquirol, via Normal, pels mateixos.

—3 Setembre: Cova del Drac (via Moiset), per «Maño» i Jaume Galofre.

—12 Setembre: La Falconera, via Estenalles, 2.^a absoluta, per «Maño» i Angel Casanovas.

Sortides d'espeleologia, per membres de la S.I.S.

—1, 2 i 3 Maig: Avenc de l'Esquerrà (Garraf), per J. Boada, F. Playà, B. Vallès, V. Salamero, S. Vinyals i J. Fuillerat, tots ells membres de la S.I.S. d'Olesa.

—3 Maig: Avenc del Llest (S. Ll. del Munt), per E. Montolio, I. Juncosa, A. Cano, J. Morera i P. Duarte, tots membres de la S.I.S. d'Olesa.

—3 Maig: Prospeccions espeleològiques a Can Tobella (Olesa), per A. Piñol i J. Ruzafa, membres de la S.I.S. d'Olesa.

—10 Maig: Avenc de la Falconera (Sant Llorenç del Munt), per S. Vinyals, A. Cano, R. Cervelló, E. Montolio, P. Duarte, A. Valls, I. Juncosa i J. Morera, tots membres de la S.I.S. d'Olesa.

—17 Maig: Avenc de Sant Salvador de les Espases, per F. Mor-te, A. Cano, B. Vallès, M. T. Barreda, A. Valls, I. Montoya, A. Bacarissas, S. Vinyals, M. Pedrero, C. Pérez i J. Morera, tots de la S.I.S. d'Olesa.

—24 Maig: Prospeccions espeleològiques entre l'aeri i Can Tobella (Olesa), per S. Vinyals i J. Ruzafa, de la S.I.S. d'Olesa.

—31 Maig: Pràctiques de rappel a Sant Salvador de les Espases, per I. Juncosa, E. Montolio, A. Piñol, A. Cano, P. Duarte, J. Ruzafa i J. Morera, tots ells membres de la S.I.S. d'Olesa.

—14 Juny: Cova del Manel (Sant Llorenç del Munt), per J. Boada, F. Playà, A. Bacarissas, F. Morte, I. Juncosa, B. Vallès, E. Montolio, A. Valls, S. Vinyals i A. Cano, tots ells membres de la S.I.S. d'Olesa.

—14 Juny: Cova del Patracó (Esparraguera), per J. Fuillerat, A. Vinyol i J. Ruzafa, de la S.I.S. d'Olesa.

—20 al 24 Juny: Serra del Cadí: Avenc de l'Estaca (8 m. p.); Avenc del Paradell (12 m. p.); Avenc del Gel (8 m. p.); Avenc de Cornellana (amb prospecció), tots els avencs són primeres absolutes, per P. Blanch i O. Escolà de l'E.R.E.

—27 i 28 Juny: Cova del Toll (Moià), per J. Boada, A. Piñol, F. Playà, A. Valls, J. Fuillerat, R. Pinyol, V. Salamero, I. Juncosa, J. Morera, J. Ruzafa i J. M. Portillo, tots ells membres de la S.I.S. d'Olesa.

—27 al 29 Juny: Prospeccions espeleològiques a Port de Comte, per J. Estella, J. Centelles, J. Verderi i P. Verderi.

—28 i 29 Juny: Prospeccions espeleològiques a la Serra del Cadí, per P. Ballbè, P. Blanch i J. Llorens.

—5 Juliol: Cova Freda (Collbató), per J. Boada, A. Piñol, B. Vallès i I. Juncosa, de la S.I.S. d'Olesa.

—5 Juliol: Coll de Casot (Can Tobella), per J. Morera, R. Pinyol, J. Fuillerat, D. Fuillerat i S. Vinyals, de la S.I.S. d'Olesa.

—6 Juliol: Prospeccions a La Puda, per J. Morera i R. Pinyol, de la S.I.S. d'Olesa.

—6 Juliol: Prospeccions arqueològiques a l'Estació del Nord (Olesa), per R. Pinyol i J. Morera, de la S.I.S. d'Olesa.

—11 Juliol: Avenc de la Serra del Gall (Serra de l'Ubach), per S. Vives i J. Marcet. Remarquem que d'aquest avenc, es desconeixia el seu emplaçament exacte des de l'any 1934. Aquest és el primer descens que s'efectua des d'aquella data.

—11 i 12 Juliol: Avenc de Castellsapera (Sant Llorenç del Munt), per J. Centelles, S. Vives, P. i J. Verderi, A. Serra, M. Altimires, J. Estella i amics.

—13 Juliol: Coves de Castellolí, per J. Fuillerat, M. Pedrero i B. Vallès, de la S.I.S. d'Olesa.

—13 Juliol: Avenc d'En Roca, per R. Pinyol, A. Pinyol, E. Montolio i A. Bacarisas, de la S.I.S. d'Olesa.

—15 Juliol: Cova del Patracó (Esparraguera), per J. Boada, M. I. Boada, R. i M. T. Pinyol, de la S.I.S. d'Olesa.

—16 Juliol: Pràctiques de rappel a Sant Salvador de les Espases, per R. i A. Pinyol, J. Boada i S. Vinyals.

—16 Juliol: Avenc de Sant Salvador de les Espases, pels mateixos components de la sortida anterior, i tots membres de la S.I.S. d'Olesa.

—18 al 27 Juliol: Cova Cullalvera (Santander) i visita a les coves d'Altimira, per J. Boada, J. Morera, S. Vinyals, B. Vallès i A. Valls, de la S.I.S. d'Olesa.

—18 Juliol: Avenc del Daví (Sant Ll. del Munt), per R. Pinyol, M. Pedrero, A. Pinyol i I. Juncosa, de la S.I.S. d'Olesa.

—21 Juliol: Prospeccions arqueològiques a Ullastrell, per A. Pinyol, de la S.I.S. d'Olesa.

—21 Juliol: Cova del Prim, per R. Pinyol i R. Cervelló, de la S.I.S. d'Olesa.

—21 Juliol: Avenc «SOI», per R. Pinyol i R. Cervelló, de la S.I.S. d'Olesa.

—26 Juliol: Cova de Montesinos (Albacete), per J. Centelles i família.

—27 al 30 Juliol: 1.^a Campanya espeleològica de Castelló, per J. Morera, R. Pinyol i J. Boada, de la S.I.S. d'Olesa.

—26 al 30 Juliol: Assistència al IIIer. Campament Nacional d'Espeleologia a Riopar (Albacete). Denominat Operació Espanya, Río Mundo 1970. Es realitzaren diverses exploracions, entre les quals cal senyalar:

Cueva de los Chorros (9.000 m.l.).

Cueva del Farallón (1.500 m.l.) i les següents primeres absolutes:

Cueva Sima del Camino (150 m.l.); Sima del Barranco de los Pinos (30 m.p.); Sima del Guarda (37 m.p.); Avenc de la Barretina (10 m.p.); Avenc del Borinot (6 m.p.), per E. Prat i S. Vives (i assistents de Campament). Nota: Es va trobar ceràmica.

—8 i 9 d'Agost: Avenc Asensi (Garraf), per S. Vives, J. Centelles, P. i J. Verderi.

—14 al 16 d'Agost: Sortida de prospeccions espeleològiques a Port de Comte: Avenc de l'Escarabat (5 m.p.) amb prospecció. Avenc de la Cosineta (12 m.p.) amb prospecció. Avenc del Forat estret (es calculen uns 30 m., ja que de moment no és prou accessible). Avenc de la bòfia del Port de Comte (35 m.p.), per J. Estella, P. i J. Verderi, J. Centelles, J. Marcet i S. Vives.

—22 i 23 d'Agost: Exploració i topografia de l'avenc de l'Espluga, per S. Vives, J. Centelles i P. i J. Verderi.

—23 d'Agost: Avenc del Muronell (Sant Llorenç del Munt), per P. Ballbè, P. Blanch, E. Prat i A. Ruiz.

—30 d'Agost: Avenc del Llest (Sant Llorenç del Munt), per E. Prat, A. Ruiz, P. Blanch, J. Verderi i diversos components del S.I.S. d'Olesa.

—6 Setembre: Avenc de la Serra del Gall (Serra de l'Ubach), per M. Jover, J. Centelles, P. i J. Verderi, S. Vives i J. Marcet.

—12 i 13 de Setembre: Sopar de Germanor a Sant Salvador de les Espases, commemoratiu del 1er. aniversari de la S.I.S. d'Olesa.

Un país amb deserts és com un ésser amb membres morts.

Terres ermes? ¡No! Acabariem que la gangrena ho hauria invadit tot.

DECORACIÓ

ELLSA, S. A.

Carretera Martorell, 58

Telèfon 298 14 88

**CARLES
ALTIMIRA**

Treballs de Fusteria industrial i per a la Construcció.
Especialitzat en la construcció d'esquís d'encàrrec.
Reparacions i lloguer d'esquís.

Carretera de Montcada, 59 - Telèfon 297 50 76 - T E R R A S S A

"EGARMOVIL, S. A."

Distribuidor comarcal de l'acreditada

MOTO SERRA MC. CULLOCH

La que prestà els seus serveis en el nostre
Campament d'enguany

ACCESSORIS I RECANVIS PER A AUTOMÒBILS

Dr. Ullés, núms. 62-64

Telèfon 298 09 95

Deportes Alpinos

li ofereixen
el millor assortiment en

TOTA MENA D'ARTICLES
PER ESPORT.

RUTLLA, 31 - TERRASSA - Telèf. 297 40 69

Arimón, 25

SABADELL



FOTOS

francino

Plaça Espanya, 13

Telèfon 297 28 33

TERRASSA